

Výchovy na ZŠ praktické

Člověk a svět práce (Pracovní vyučování)

Charakteristika a cíle vzdělávací oblasti – Člověk a svět práce:

- ✓ Vede k získání základních dovedností v různých oborech
- ✓ Přispívá k vytváření profesní orientace
- ✓ Vychází z konkrétních životních situací
- ✓ Vzdělávací obsah je určen chlapcům i dívkám bez rozdílu
- ✓ Učí plánování činnosti, organizaci práce a práci v týmu
- ✓ Učí zásadám bezpečnosti při práci
- ✓ Poznávání rozmanitých materiálů a pracovních nástrojů

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru – Člověk a svět práce:

- ✓ **1. stupeň:**
Práce s drobným materiálem
Konstrukční činnosti
Pěstitelské práce
Příprava pokrmů
- ✓ **2. stupeň:**
Práce s technickými materiály
Design a konstruování
Pěstitelské práce, chovatelství

Provoz a údržba domácnosti
Příprava pokrmů, práce s laboratorní technikou
Využití digitálních technologií
Svět práce (závazné pro 8. a 9. roč., možnost realizace od 7. roč.)

Člověk a svět práce na ZŠ praktické - úkoly:

Obecné úkoly:

- ✓ Předmět vytváří u dětí s mentálním postižením základní pracovní vědomosti (o materiálu, nástrojích, pracovních postupech.)
- ✓ rozvíjí manuální a intelektové pracovní dovednosti a návyky v této oblasti a tak připravuje žáky k účasti ve výrobní praxi
- ✓ je jedním z nejdůležitějších prostředků jejich profesionální orientace.

Speciální úkoly:

- ✓ reedukace a kompenzace deficitních schopností → zmírňuje motorické poruchy
- ✓ zdokonaluje kognitivní funkce, stimuluje řeč a myšlení, snižuje nedostatky prostorové orientace
- ✓ sociální rehabilitace → např. organizační forma výrobní praxe žáků
- ✓ diagnostické - jemná a hrubá motorika, úroveň řeči, kognitivních funkcí

Člověk a svět práce na ZŠ praktické – metody:

Volba metod vyučování se podřizuje nejen obsahům a

cílům vyučování, ale především mentálnímu věku a specifikům dětí. Lze je střídat a kombinovat.

rozhovor → motivační metoda,

instruktáž → nutná před začátkem každé práce,

praktické cvičení → je stěžejní metodou prac. vyučování,

práce s technickou literaturou → jako samostatnou metodu nepoužíváme ,

dlouhodobé pozorování žáků → důležitá při hodnocení a klasifikaci,

rozbor žákovských produktů → klasifikace má mít výchovnou a stimulační funkci.

Dopravní výchova

Vliv dopravní výchovy narůstá.

Narůstá dopravní ruch a zvyšuje se počet dopravních nehod.

Mnoho žáků do ZŠ praktických dojíždí, čímž se zvyšuje nebezpečí úrazu.

Možnosti realizace dopravní výchovy jsou na ZŠ praktické omezenější, než na běžné škole.

Možnosti realizace DV:

Dopravní soutěž cyklistů pro žáky s MP.

Besedy s dopravním policistou obohaceny o video apod.

Dopravní kroužky v rámci mimoškolní činnosti.

Působení na rodiče prostřednictvím rodičovských schůzek.

Propojení DV i do jiných předmětů (TV, Člověk a jeho svět, Člověk a společnost).

hry:

- ✓ Hry chůzí
- ✓ Hry s během
- ✓ Hry skokem
- ✓ Hry lezením
- ✓ Kumulace činnosti

Umění a kultura – hudební výchova

Charakteristika a cíle vzdělávací oblasti – hudební výchova:

Obecné cíle:

Rozvoj hudebnosti žáků a jejich pohybovým projevem podle hudby. Žáci si upevňují smysl pro tonalitu, rytmus, tempo a dynamiku, naučí se zpívat v rozsahu jedné a půl oktávy, kultivují svůj hudební projev, získávají základní poznatky o hudebních nástrojích, rozlišují je podle zvuku, získávají elementární vědomosti o stěžejních skladbách naší i světové hudby, včetně jejich autorů, a naučí se s porozuměním naslouchat hudbě.

Speciální cíle:

uvolnění motoriky,

nácvik správného dýchání,
Nácvik správné artikulace,
rozvoj sluchového vnímání, včetně fonemického
sluchu.

Charakteristika a cíle vzdělávací oblasti – hudební výchova:

Hv plní také úkoly zdravotní:

- ✓ v oblasti somatické (posiluje hrudní i břišní svalstvo, podporuje srdeční činnost, metabolismus, diferencuje pohyby svalových skupin hrtanu a učí celkové hygieně hlasu),
- ✓ V oblasti psychické (urychluje proces excitace a inhibice, tím i vytváření dynamických stereotypů kortexu)
- ✓ Muzikoterapeutické postupy mají i jistý terapeutický dopad.

Úkoly hudební výchovy:

- ✓ ***Napomoci eliminovat a napravovat nedostatky u dětí:***
Sluchový výcvik (rozlišovat různé zvuky, tóny, výšku tónů, sílu zvuků a tónů).
Hlasový výcvik (správné dýchání, artikulace, zacházení

s hlasem, intonace ve větě.)

Rytmický výcvik v koordinaci s pohybem (pulsace, metrum, rytmus, tempo.)

✓ ***Rozvoj hudebnosti:***

Rytmické cítění (pulsace – realizace písní – rytmičtý doprovod písní).

Cit pro melodii (rozlišování různé síly tónů různých výšek, zpěv písní různého charakteru – pochodových, lyrických atd.)

Rozlišení barvy tónů (různých hudebních nástrojů)

Schopnost soustředit se na poslech hudby.

✓ ***Pěstovat aktivní hudební a hudebně pohybový projev:***

Koordinace hudby s pohybem.

Prožívání radosti z hudebního projevu.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru – hudební výchova:

1. a 2. stupeň:

- ✓ **Vokální činnosti a instrumentální činnosti –
rytmizace říkadel, lidových písní, intonační cvičení,
hra na tělo, grafický záznam melodie, hra na
nástroje Orffova instrumentáře**

- ✓ **Hudebně-pohybové činnosti – pohybové hry, pochod podle hudebního doprovodu, relaxace, základní taneční kroky**

- ✓ **Poslechové činnosti – výška, síla, délka tónu, rozpoznání tempa, rytmu, zpěvní hlasy, zvuk hudebních nástrojů**

Rozcvičování v hodinách hudební výchovy:

Rozcvičování provádíme kolektivně po demonstraci cviku učitelem. Kolektivní příprava na hudební výchovu následuje ihned po zahájení hodiny, od žáků vyžadujeme nejen klid a soustředění, ale také správný postoj.

- ✓ **Svalové rozcvičky** → nutné pravidelné nacvičování svalového napětí. Velkému procentu dětí dnes chybí fyzická zdatnost, žáci praktické školy vedle mentální poruchy trpí často poruchami páteře, jsou oslabeni tělesně.

aktivní postoj – při správném postoji cvičíme zpevnění břišních svalů a svalstva hýžděového,

krční svalstvo - necháme klesnout bradu co nejhluběji k prsní kosti, spuštěnou hlavu otáčíme na strany, doprovázíme rezonujícím zpěvem bimmmm-bammmm,

mimické svaly – nafukujeme tvář až k prasknutí,

jazyk – čertovské blllllbllll musíme trpělivě nacvičovat,

rtý – navlhčení jazykem, „žabičky“ se zapojením dolní čelisti, zvuk padajících kapek, vypouštění bublinek,

foukání větříku, vichru...

dolní čelist – svolávání drůbeže (pipi pipi, puta puta, malá malá)

Rozcvičování v hodinách hudební výchovy:

- ✓ ***Dechová cvičení*** → žáci se lehce opřou zády o opěradlo, nohy na zemi, kolena u sebe. Nádech nosem výdech ústy a lehce bzučíme bzzzz.
- ✓ ***Artikulační cvičení*** → Hv je důležitým pomocníkem při odstraňování špatné výslovnosti, špatné artikulace, překotné a nevýrazné řeči. Při uvolňovacích cvičích všech svalových skupin mluvidel se zaměříme na správnou výslovnost samohlásek, které nedělají postiženým dětem takové potíže.
- ✓ ***Pěvecké činnosti*** → využíváme absenci zábran u postižených (hlavně mladšího věku) v ústním projevu i v chování. Je však nutné umět jejich projev usměrnit, být vzorem a nenásilně jim vštěpovat návyky správného pěveckého projevu. Rozeznávání masky je velice důležité pro vlastní hlasový projev. Využíváme hlasová cvičení.
- ✓ ***Nácvik nové písně*** → musí předcházet úvodní motivace. Největší motivační dopad má ale píseň zazpívaná učitelem za doprovodu nástroje. S žáky si povídáme o náladě písně, o obsahu textu, komu ji zpíváme, kdy a kde.

- ✓ ***Instrumentální činnost:***
doprovodné nástroje a jejich využití - Orffův instrumentář (triangl, blok, činel, prstové činelky, cinkalo, bubínek, tamburina, hůlky, chřestidlo, drhlo, rolničky) vlastní instrumenty (pomocí dřívěk, plechovek, drátů, plíšků)
rytmus a rytmická cvičení.
 - ✓ ***Hudebně – pohybové hry:***
hudební hry,
pohybové ztvárnění písní,
taneční kroky,
pohybové vyjádření nálady,
dramaticko – rytmické hry.
- Hudební poslech**
- ✓ U poslechu nestačí jen slovo, je nutné dětem navodit náladu skladby, kterou chceme poslouchat a současně jim zadat konkrétní úkol, jenž z poslechu vyplývá.
 - ✓ Při poslechu je třeba, aby žáci měli zavřené oči a hlavy pokud možno položené na lavici. Zabráníme tak jednotlivcům, které nejsme schopni zaujmout, aby během poslechu nenarušovali klid ve třídě a soustředění ostatních.

Umění a kultura – výtvarná výchova

Charakteristika a cíle vzdělávací oblasti – výtvarná výchova:

- ✓ Ve vzdělávacím oboru Výtvarná výchova dochází k poznávání prostředků výtvarného jazyka a k všestrannému prohlubování senzibility žáka.
- ✓ Prostřednictvím tvůrčích činností zaměřených na vnímání, tvorbu a interpretaci se rozvíjí smyslové vnímání, schopnost vyjadřovat a prezentovat emoce, představy, pocity, zkušenosti a myšlenky.
- ✓ Dále pomáhá uplatňovat neverbální komunikaci, zlepšovat jemnou motoriku a získávat tak všestranné dovednosti.
- ✓ Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru napomáhá k rozvíjení tvořivosti a vnímavosti k sobě samému i okolnímu světu.
- ✓ Vytváří příležitosti pro vzájemnou spolupráci, toleranci a napomáhá utváření postojů a hodnot.

Techniky výtvarné výchovy:

- ✓ **Kreslení**

*Základní poučení dítěte v **linii, čáře a tvaru.***

Při *výběru témat* využíváme nejdříve konkrétního názoru – nejlépe s přírodní tématikou.

Od názoru vede cesta k výtvarným představám, děti kreslí ilustrační doprovod k pohádkám, bájím, pověstem...

- ✓ **Malování**
Technika malby staví žáky před dvojici specifických problémů:
1) Jakým způsobem je možné se vyrovnat s danou plochou.
2) Jak pracovat s barvou.
- ✓ ***Plocha*** → z pohledu dětí symbolizuje prostředí, v němž se pohybují. Projekce dítěte (figury) do plochy nám může hodně napovědět o úrovni jeho sebevědomí, aspiraci, sociální či citové karenci v kolektivu vrstevníků, ale především v rodině.
- ✓ ***technika prvotního impulsu*** – začátek skvrna, bod nebo náznak linie,
- ✓ ***„mozaika“*** – kompoziční cvičení, manipulace s vystříženými barevnými tvary,
- ✓ ***technika barevných skvrn*** – barevné kapky → rozfoukávání, snaha domalovat obrázek,
- ✓ ***dekorativní a ornamentální motivy*** – rytmus, symetrie.
- ✓ ***Barva*** → třídění a pojmenování, procvičování barev a jejich odstínů, přechod od konkretizace k cvičení s představami, po zvládnutí se přikročí k „cítění“ barev,

rozpoznání kontrastu, odvozené barvy – manipulace s barevnými skvrnami.

- ✓ ***Výtvarné techniky*** – kresba, malba, modelování, koláž.
- ✓ **Modelování**
Uvádí žáky do prostoru, nutí je přemýšlet nad prostorovými vztahy, obohacují poznatky o tvaru a barvě a nově se zabývají hmotou a strukturou materiálu. Nejprve modelujeme podle názoru, později podle představ.
- ✓ Materiál klasický – modelína, modurit, modelářská hlína, modelářská sádra, modelování ze sněhu.
- ✓ Materiál netradiční – dřevo, obložky, papírové krabice, vázaná sláma, škrobem fixovaný papír, hadříky, provázky.
- ✓ ***Prostorové cítění*** → prostorové práce s kovem, drátem, pletivem. Pro uvedený materiál je vhodná zvláště figurativní tvorba – dráty tvoří skelet postavy na který nalepíme kusy gázoviny, jutoviny či novinového papíru.

Člověk a zdraví – tělesná výchova

Druhy tělesné výchovy:

- ✓ ***Tv výběrová*** → určená mimořádně tělesně vybaveným a pohybově nadaným jedincům, se uskutečňuje ve výběrových třídách (školách) sportovně zaměřených, či na výcvikových základnách pod odborným vedením

specialistů apod.

- ✓ **Normální Tv** → je běžná výchovně-vzdělávací záležitost vymezená osnovami škol.
- ✓ **Zdravotní Tv** → je určena těm žákům škol, kteří mají trvale či přechodně změněný zdravotní stav.
- ✓ **Léčebná Tv** → je záležitostí zdravotnickou, rehabilitační a fyzioterapeutickou, úzce zaměřenou na nemocného jedince.

Cíle tělesné výchovy:

- ✓ **reedukační** → směřují k eliminování některých zvláštností osobnostní struktury mentálně postižených žáků, především nedostatků v diferenciaci a koordinaci pohybů vyplývajících z omezené syntézy – analýzy. Pohybové aktivity souvisí dále s rozvojem poznávacích schopností, rozvíjí bezprostřední vnímání, pozornost, paměť, obrazotvornost a představivost, myšlení a řeč.
- ✓ **kompensační** → zaměřeny převážně na rozvoj takových osobnostních vlastností postiženého, které napomáhají vyrovnávat rozumový deficit dětí. Jsou orientovány jak do oblasti mravní, tak i emocionálně volní a motivační (posilujeme houževnatost, vytrvalost, cílevědomost, cvičíme vůli...).

- ✓ **rehabilitační** → můžeme zahrnout rekreační a relaxační úkoly těl. výchovy, úkoly zdravotní (posílení odolnosti organismu, zkvalitnění oběhové a podpůrné soustavy těla, respirace a metabolismu) a v širším slova smyslu i zlepšení sociální adaptability mentálně retardovaných.

Charakteristika a cíle vzdělávací oblasti – tělesná výchova:

- ✓ Poznání vlastních pohybových možností a zájmů
- ✓ Poznání účinků pohybových činností na zdraví
- ✓ Zařazení pohybových činností do denního režimu
- ✓ Regenerace sil
- ✓ Kompenzace deficitů

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru – tělesná výchova:

1. stupeň a 2 stupeň:

- ✓ Činnosti ovlivňující zdraví – význam pohybu pro zdraví, hygiena při TV, rozvoj rychlosti, vytrvalosti, síly, pohyblivosti, koordinace, bezpečnosti při pohybových činnostech
- ✓ Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností – pohybové hry, základy gymnastiky, rytmické a kondiční cvičení pro děti, základy atletiky, sportovních her,

- ✓ turistika, plavání, lyžování, bruslení
- ✓ Činnosti podporující pohybové učení – komunikace v TV, organizace při TV, pravidla her, měření a posuzování pohybových dovedností

Zdravotní tělesná výchova:

Cílem je odstranit nebo zmírnit následující typy zdravotního oslabení:

- ✓ *oslabení podpůrně pohybového systému* (poruchy funkce svalových skupin, poruchy páteře),
- ✓ *oslabení vnitřních orgánů* (oslabení oběhového a dýchacího systému endokrinního systému, obezity...),
- ✓ *oslabení smyslových a nervových funkcí* (oslabení zraku, sluchu, neuropsychická oslabení..).

Tento druh tělovýchovných aktivit může učit pouze pedagog s odbornou způsobilostí pro ZTV.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru – zdravotní tělesná výchova:

- ✓ Činnosti a informace podporující korekce zdravotního oslabení
- ✓ Speciální cvičení
- ✓ Všeobecně rozvíjející pohybové činnosti